Státní závěrečná zkouška
navazujícího magisterského studia oboru
STŘEDOEVROPSKÁ STUDIA
Rok přijetí 2011–2016

Katedra středoevropských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Datum poslední aktualizace: 16. 5. 2019

Obsah

Průběh **2**

Povinné tematické části zkoušky **2**

Dílčí tematické okruhy **2**

a) Společné otázky pro studenty obou modulů *2*

I. Jazyk 2

II. Literatura 2

III. Historie 3

b1) Otázky pro studenty literárně-historického modulu *3*

I. Literatura 3

II. Historie 4

b2) Otázky pro studenty lingvistického modulu *4*

Průběh

Student/ka absolvuje písemný test z jazyka, jehož součástí je i překlad ze studovaného jazyka do češtiny a zpět. Poté absolvuje ústní zkoušení z několika témat uvedených v následujícím seznamu.

Na vyhotovení písemného testu má student/ka k dispozici 120 minut.

Čas na přípravu k ústní zkoušce je celkově orientačně 60 min. Zkoušení z každého z tematických okruhů trvá orientačně 30 min.

Povinné tematické části zkoušky

- Dějiny literatur střední Evropy v evropském literárním kontextu
- Polský jazyk v synchronní a diachronní perspektivě
- Dějiny střední Evropy v evropském kontextu

Dílčí tematické okruhy

a) Společné otázky pro studenty obou modulů

I. Jazyk

1) Základní pojmy stylistiky. Stylotvorné faktory/činitele. Vývoj stylistických koncepcí.
2) Jazyková stylizace. Kompozice. Text. Žánr.
3) Stratifikace neboli diferenciace studovaného areálového jazyka (jeho variety/útvary). Klasifikace stylů (stylových rovin) a stylová různorodost areálového jazyka.
4) Dějiny studovaného areálového jazyka (periodizace, vývoj jazykové situace, památky).

II. Literatura

Student/ka u zkoušky předkládá seznam přečtené primární, resp. sekundární literatury. Zkouška ověřuje znalosti ze všech tří literatur (maďarské, polské, slovenské) v komparativním aspektu, přičemž větší důraz je kladen na literaturu dle specializace, tj. maďarskou.

1) Středoevropské literatury ve středověku
2) Renesance a humanismus v kontextu středoevropských literatur
3) Baroko jako literární směr a epocha ve středoevropských literaturách
4) Nástup klasicismu a osvícenství, období před nástupem romantismu v literaturách střední Evropy

5) Romantismus v literaturách střední Evropy
6) Realismus a nové tendence poslední třetiny 19. století v literaturách střední Evropy
7) Modernistický pohled na svět a dobové umělecké směry v literaturách střední Evropy. Vnitřní diferenciace epochy, vztah autorů k literární tradici a evropským proudům
8) Specifika a diferenciace středoevropské literatury v meziválečném období
9) Reflexe druhé světové války a okupace ve válečné i poválečné poezii a próze v literaturách střední Evropy
10) Zkušenost holokaustu a reflexe totalitního systému v literaturách střední Evropy
11) Typologie socialistického realismu, budovatelské schéma a žánrová diferenciace: literatura střední Evropy v období schematismu
12) Tradice experimentální prózy, vliv existencialismu a postmoderní tendence v literaturách střední Evropy
13) Memoárová a deníková literatura v literaturách střední Evropy
14) Středoevropská groteska a absurdní drama v literaturách střední Evropy
15) Fenomén exilové, samizdatové a ineditní literatury v literaturách střední Evropy
16) Diference normalizační politiky v literaturách střední Evropy

III. Historie

1) Situace ve střední Evropě po skončení 2. světové války
2) Nástup komunismu ve střední Evropě
3) Charakteristika a komparace totalitních systémů ve střední Evropě v letech 1948–1989
4) Tendence hospodářského vývoje střední Evropy v období 50. let
5) Kulturní vývoj střední Evropy v období 50. let
6) Církve a totalitní režimy ve střední Evropě po druhé světové válce
7) 70.–80. léta 20. století, totalitní společnost versus nástup konzumního života
8) Roky 1956 a 1968, srovnání společensko-politické situace ve střední Evropě
9) Opozice ve státech střední Evropy před rokem 1989
10) Pád komunismu ve střední Evropě

b1) Otázky pro studenty literárně-historického modulu

I. Literatura

1) Vývoj románu v literaturách střední Evropy
2) Typologie kratších prozaických žánrů (črta, povídka, novela)
3) Proměny eposu a jeho podoby v literaturách střední Evropy
4) Typologie verše, problém prozódie a versologické systémy profilového jazyka
5) Proměny balady ve středoevropském kontextu, její vlivy na další žánry a estetické koncepty od 19. století
6) Mimetický princip, jeho popření a transformace
7) Pozitivismus 19. století (A. Comte, H. Taine). Ruský formalismus a jeho fáze. Literární fakt – literárnost. Fabule a syžet

8) Strukturalismus a poststrukturalismus. Ferdinand de Saussure, Charles Sanders Peirce. Další představitelé francouzského strukturalismu: Julia Kristeva a Tzvetan Todorov. Roland Barthes jako strukturalista a pokračovatel de Saussurovy binární koncepce znaků
9) Hermeneutika, fenomenologie, duchověda (Fr. Schleiermacher, W. Dielthey, H. G. Gadamer, R. Ingarden, M. Heidegger, E. Husserl)
10) Nová kritika, její vymezení a vývoj. T. S. Eliot, I. A. Richards. Kenneth Burke jako odpůrce nové kritiky
11) Archetypální kritika. Maud Bodkin a Northrop Frye
12) Základní principy Bachtinovy teorie: chronotop, polyfonie, karnevalizace
13) Jacques Derrida – pojetí dekonstrukce. Dekonstrukce v Americe
14) Jacques Lacan – psychoanalytické přístupy. Gender studies.
15) Naratologie, interpretace vyprávění: historické uchopení kategorie vyprávění, typologie a hlediska vyprávění
16) Vzájemné vazby mezi postavou, časoprostorem a vyprávěním

II. Historie

1) Postkomunistická transformace střední Evropy po roce 1989
2) Ekonomický vývoj střední Evropy po roce 1989
3) Komparace politických systémů střední Evropy po roce 1989
4) Přehled a vývoj politických stran střední Evropy po roce 1989
5) Kulturní politika střední Evropy po roce 1989
6) Začleňování Evropy do Euro-atlantických struktur
7) „Národní zájmy ve středoevropském prostoru“ v 19. století
8) Rok 1848 a 1918 z pohledu Čechů. Maďarů, Slováků a Poláků 20. Situace Čechů, Maďarů, Slováků a Poláků na přelomu 19. a 20. století
9) Světová válka a vznik národních států
10) Národnostní politika ve střední Evropě v letech 1918–1948
11) Podoby a formy nacionalismu ve střední Evropě v souvislosti s nástupem nacismu a s velkou hospodářskou krizí

b2) Otázky pro studenty lingvistického modulu

1) Základní pojmy teorie spisovného jazyka Pražské jazykovědné školy. Typologická charakteristika spisovné variety studovaného areálového jazyka (dialektní základ, předspisovné kulturní jazykové útvary, vztahy k jiným jazykům, role purismu, aktéři standardizace).
2) Jazyková kultura. Jazyková správnost. Jazyková norma.
3) Jazyková zdvořilost a komunikační normy.
4) Vývoj fonologického systému studovaného areálového jazyka.
5) Vývoj gramatického systému studovaného areálového jazyka.
6) Základní vývojové tendence současné slovní zásoby.
7) Dialekty studovaného areálového jazyka (členění a rysy vybraného dialektního regionu). Sociolekty.